

дровой речи. Закадровая речь встречается в основном только в программе «Доброй раніцы, Беларусь!» во время видеоинформаций, что даёт возможность ведущим еще раз заглянуть в сценарий.

Таким образом, на популярность эфирного продукта, на успешное и эффективное осуществление телевизионной коммуникации влияет речевое поведение ведущего. Как показал анализ, современная аудитория отдаст предпочтение диалогичному, неподготовленному, интеллектуально и эмоционально-выразительному типу речевого поведения в кадре. Данные требования свидетельствуют о необходимости повышения квалификации журналистами в области культуры речи и в то же время актёрского мастерства.

Літаратура

1. Зарва, М.В. Язык радио / М.В. Зарва // Язык СМІ; под ред. М.Н. Володиной. – М.: академ Проект: Альма Матер, 2008. – С. 345–347.
2. Кальмайер, В. Использование различных видов диалога на телевидении (прагматический анализ немецких телепередач) / В. Кальмайер // Язык средств массовой информации — основное средство воздействия на массовое сознание; под ред. А. Володиной. – М.: Издательский Центр «Экономпресс» – 2005. – 607с.
3. Ломыкина, Н.Ю. Современная телевизионная речь / Н.Ю. Ломыкина // Язык массовой и межличностной коммуникации / Редколл.: Я.Н. Засурский, Н.И. Клугина, В.В. Славин, Г.Я. Солганик. – М.: Медиа-Мир, 2007. – С. 349–370.
4. Ковальчук, Г.Л. Телевизионная речь: особенности формирования / Г.Л. Ковальчук // Вестник Воронежского государственного университета – [электронный ресурс]. Режим доступа: www.vestnik.vsu.ru. Дата доступа: 20 апреля 2015 года.

Данат Яканюк

Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт

ДА 90-ГОДДЗЯ БЕЛАРУСКАГА РАДЫЁ. 1975: МІНСКІ ЭПІЗОД РАТАЦЫІ ГУКАЗАПІСАЎ НА УСЕСАЮЗНЫМ РАДЫЁ

Да 1991 г. Беларускае радыё ў сістэме Усесаюзнага адносілася да разраду «мясцовага вяшчання». І ўсімі такімі «мясцовымі» структурамі кіравала Галоўная рэдакцыя мясцовага вяшчання Усесаюзнага радыё. У многім гэта была палітычная структура, якая забяспечвала фармальныя сістэмна-дэмакратычныя роўныя правы «мясцовых» на вы-

хады ў эфір Усесаюзнага радыё. Усе радыёстанцыі саюзных рэспублік вяшчалі на сваіх нацыянальных мовах, таму гістарычна склалася традыцыя прадстаўніцтва нацыянальных культур у радыёэфіры Саюза, у асноўным, праз суперінтэрнацыянальны феномен – музыку: класіку ў выкананні «мясцовых» выканаўцаў, акадэмічныя творы нацыянальных аўтараў таго часу, музычны фальклор, эстраду. Таму часта творча-вытворчыя сувязі «Масква – рэспубліканскае радыё» ўсталёўваліся проста паміж музычнымі рэдакцыямі, на якія ўскладваліся ільвіныя долі той эфірна-дэмакратычнай прэзентацыі пятнаццаці рэспублік у саюзным эфіры. Такія прэзентацыі патрабавалі высокай тэхнічнай і творчай якасці запісаў, якую вытрымлівалі не ўсе рэспублікі. У першую чаргу з-за састарэлай радыётэхнікі – студыйных магнітафонаў (многія былі яшчэ трафейнымі нямецкімі з пасляваеннай пары), мікрафонаў, дэфіцыту магнітнай плёнкі (лепшымі на той час лічыліся стужкі Германіі, Францыі, ГДР, Чэхаславакіі). І, канечне, не ўсе рэспублікі мелі таленавітых гукарэжысёраў, запісы якіх можна было б даваць у саюзны эфір. Таму ў Маскве меўся план абавязковых выездаў у сталіцы ўсіх саюзных рэспублік спецыяльна сфарміраваных брыгад, у склад якіх уваходзілі лепшыя музычныя гукарэжысёры, гукааператары, музычныя рэдактары, радыёінжынеры і тэхнікі Усесаюзнага радыё. За семдзят дзён камандзіроўкі ў тую ці іншую рэспубліку маскоўская брыгада стварала шматгадзінны блок музычных гуказапісаў. Яны ў Маскве манцраваліся, афармляліся, тыражаваліся і рассылаліся «ва ўсе канцы дзяржавы». Звычайна, выезды сталічных спецыялістаў «на месцы» ажыццяўляліся ў летнія месяцы.

Адзін (і адзіны) такі рэйд з Масквы быў арганізаваны ў чэрвені 1975 года і ў нашу рэспубліку. У Мінск сваім ходам прыбыла цэлая кавалькада спецтэхнікі: тонваген (аўтобус «Шкода») на дванаццаць мікрафонаў з лепшым у савецкай зоне перасоўным пультам, мініаўтобус з кабелямі, мікрафонамі, дзясяткамі каробак-«бліноў» з магнітастужкамі вытворчасці ГДР і Чэхаславакіі. І легкавік «Волга» з творчым персаналам: два гукарэжысёры, музычны рэдактар, гукааператар. Да гэтай падзеі, зразумела, рэспубліка рыхтавалася загадзя і вельмі сур'ёзна. Акцыя меркавалася як мерапрыемства саюзнага значэння, па сутнасці, палітычнае. З Масквы яшчэ наконадні, восенню 1974 г., былі накіраваны інфармацыйныя лісты ў Міністэрства культуры БССР і старшыні Дзяржтэлерадыё БССР з просьбай арганізаваць і падрыхтаваць да запісу лепшыя музычныя калектывы і салістаў. Саюз кампазітараў Беларускай ССР правёў спецыяльны пленум, на якім былі вылучаны для

запісу творы беларускіх кампазітараў. Дзяржаўны сімфанічны аркестр, Дзяржаўны народны аркестр і Народны хор, Харавая капела, Камерны аркестр, Эстрадна-сімфанічны аркестр Дзяржтэлерадыё БССР, оперныя і эстрадныя салісты – усё самае лепшае на той час у музычнай культуры Савецкай Беларусі.

Куратарам ад Беларускага радыё была, зразумела, Галоўная рэдакцыя музычнага вяшчання БР, у прыватнасці, у асобе яе каментатара – аўтара гэтых радкоў. Трэба было забяспечыць абсалютны парадак, арганізацыю, сувязі. З мэтай знайсці лепшыя па акустыцы памяшканні, маскоўскія спецыялісты пабывалі ва ўсіх вялікіх залах Мінска. Гукарэжысёр хлопаў далонямі і слухаў даўжыню рэверберацыі. Выбралі актавую залу тагачаснага Інстытута народнай гаспадаркі па вуліцы Свядлова і залу «Белпалка», што за Домам быту на вуліцы Маскоўскай. У актавай зале інстытута былі дэмантаваны ўсе крэслы. Самі запісы праводзіліся, у асноўным, па начах, каб забяспечыць максімальную цішыню. Дырэктарам музычных калектываў загадалі праверыць усе крэслы, на якіх сядзелі музыканты, каб не скрыпелі. Замянілі дырыжорскі подыум па той жа прычыне. Часам, пад раніцу ўжо рабіўся апошні, дзясяты ці больш дубль. І з першымі аўтобусамі музыканты адбывалі дахаты.

Вынікам таго маскоўскага рэйду былі запісы каля дзесяці гадзін музыкі самых розных жанраў: сімфоній, оперных арыя, музыкі для народнага аркестра і народнага хору, камерных твораў, эстрадных песень і інструментальнай эстраднай музыкі. Праз месяц-два копіі тых твораў у аформленых каробках раз'ехаліся па сталіцах усіх саюзных рэспублік, буйных гарадах РСФСР – да Далёкага Усходу. Лепшыя з лепшых былі перададзены і на радыё краін сацыялістычнай садружнасці ў абмен на іхнія запісы. Словам, – на ўвесь свет.

Таму эпізоду радыёбыцця – 40 год, а тыя тагачасныя спецрэйды маскоўскіх гукаспецыялістаў паўстаюць сёння як ўнікальная гістарычная з'ява дзяржаўнага забеспячэння музычна-інфармацыйнага і культурнага абмену. Сёння цяжка ўявіць штосьці падобнае...